

Asociația pentru Politică Externă, împreună cu Friedrich-Ebert-Stiftung, vă propune un Newsletter pe subiecte de politică externă și integrare europeană a Republicii Moldova. Newsletter-ul este parte a proiectului comun „Dialoguri de politică externă”.

foreign policy association
APE
asociația pentru politică externă

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

NEWSLETTER

BULETIN LUNAR • SEPTEMBRIE 2020 • NR.9 (175)

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Newsletter-ul este realizat de Sorina Ștefăruță, redactor-coordonator

TEMELE EDIȚIEI:

1. *Johannes Schraps, deputat în Bundestag: „Suntem destul de „împreună” și deja la jumătate de cale în ceea ce privește „relansarea”*
2. *Editorial de ES Angela Ganninger, Ambasadoarea Germaniei în Republica Moldova: „Președinția germană a UE, angajată în consolidarea valorilor de bază ale Uniunii”*
3. *Radu Magdin, analist politic, România: „Ambiția germană rămâne cheia pentru reinventarea politică a Uniunii Europene într-o nouă realitate”*
4. *Opinia expertului. Dumitru Oprîțoiu: „Starea Uniunii - între criză și redresare”*

Importante, pe scurt

În zilele de 9-11 septembrie a.c. ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Oleg Țulea, a efectuat prima sa vizită la Bruxelles, decalată cu circa jumătate de an din cauza pandemiei. Pe agendă s-au aflat mai multe întreveneri și subiecte specifice discutate: Philippe Goffin, omologul său belgian; David McAllister, președintele Comisiei pentru politică externă a Parlamentului European; Dragoș Tudorache, deputat european și raportor pentru Acordul de Asociere UE-Moldova; Mircea Geoană, secretarul general adjunct al NATO. De asemenea, ministrul Țulea s-a întâlnit cu Comisarii europeni Kadri Simson (Energie), Oliver Varhelyi (Vecinătate și Extindere) și Ylva Johansson (Afaceri Interne). În cadrul discuțiilor, șeful diplomației moldovene a exprimat recunoștința autorităților de la Chișinău pentru sprijinul oferit de UE în fortificarea sistemului național de sănătate și în contracararea impactului pandemiei COVID-19, inclusiv în domeniul economic. E i-a asigurat pe interlocutori că Guvernul rămâne ferm angajat în implementarea agendei europene. Totodată, el a informat despre elaborarea, de către autoritățile naționale, a unui Plan de acțiuni axat pe recuperarea social-economică a țării, menționând că asistența sectorială a UE este un catalizator important pentru procesul de reforme.

De la Bruxelles ministrul de Externe a plecat la Kassel, unde a participat, alături de oficiali germani și moldoveni, la ceremonia de inaugurare a Consulatului onorific al Republicii Moldova în acest oraș. În alocuțiunea rostită cu acest prilej, Oleg Țulea a evidențiat importanța consolidării colaborării cu landurile germane, în special, în sfera comercial-economică și de atragere a investițiilor, Hessa fiind unul dintre cele mai mari și mai prospere landuri, cu o populație de 6,5 mln. de locuitori și un PIB de 330 mld. USD. Ministrul a salutat numirea în funcția de consul onorific a dr. Christopher Posch, avocat, proprietar al Biroului de avocați *Posch Frank Rechtsanwalte*, cunoscut pentru activitatea sa în domeniul mediatic și imobiliar. La rândul său Mark Weinmeister, Secretar de Stat pentru Afaceri Europene, a subliniat atenția acordată de către autoritățile din Hessa dinamizării relațiilor cu țările partenere. El a notat că prin prezența Consulatului onorific se va contribui în mod esențial la intensificarea relațiilor comercial-economice, dar și culturale cu Republica Moldova.

Peste 1800 de companii moldovenești au activități de export pe piața europeană, a anunțat Ministerul Economie și Infrastructurii cu prilejul celor șase ani de la semnarea Acordului de Asociere și punerii în aplicare a Zonei de Comerț Liber Cuprinzător și Aprofundat (DCFTA), care s-au împlinit la început de septembrie. Mai mult, impactul DCFTA a însemnat schimbarea configurației comerțului extern al Republicii Moldova, UE devenind principalul partener comercial al țării noastre, cu o pondere de 70% la exporturi și 50% la importuri. Pentru comparație, în 2014, doar 53% din exporturi erau direcționate în UE. Topul țărilor UE în care companiile autohtone realizează activități de export sunt România, Italia, Germania, Polonia și Bulgaria. Exporturile produselor moldovenești pe piața UE în perioada ianuarie-iunie 2020 au atins o valoare de 742,6 mln. USD, iar importurile din UE au constituit 1118,2 milioane de dolari.

Germania 2020: trei decenii de Unitate, trei decenii de leadership european

Sorina Ștefăruță

Jumătatea curentă a lui 2020, între 1 iulie și 31 decembrie, se derulează, pe plan european, sub auspiciile Președinției germane a Consiliului UE. Pentru Berlin, acesta este al treisprezecelea mandat la timona Uniunii Europene și se întâmplă într-un an mai mult decât simbolic, când Germania celebrează trei decenii de la reunificarea

țării. Un mandat care, foarte probabil, ar fi devenit un triumf, dacă n-ar fi fost pandemia ce a întors pe dos viața întregii lumi. Un mandat pe care Berlinul l-a adaptat din mers la noile realități (post-)pandemice și pe care, în pofida tuturor greutăților, se ambiționează să-l transforme, totuși, în triumf.

„Germania este condamnată să conducă

Europa”, titra la sfârșit de iunie *The Economist*-ul britanic, evidențiind astfel faptul că, având-o pe Cancelara Angela Merkel ca lideră a țării ce deține Președinția UE și pe Ursula von der Leyen în fruntea Comisiei Europene, germanii conduc acum afacerile europene. Europa nu s-a revoltat, dimpotrivă, parcă s-a relaxat la gândul că acum se află pe mâini sigure. ▶

► „De obicei, puterea germană la Bruxelles este echivalentul politic al materiei întunecate: e invizibilă, greu de măsurat, dar se află peste tot. Acum, însă, germanii sunt stele și staruri... (...) De voie, de nevoie, mâinile germane țin acum manetele puterii chiar în momentul în care Uniunea Europeană se reface pentru a înfrunta criza COVID-19”, menționa același săptămânal britanic.

Germaniei, într-adevăr, i-a revenit mai tot ce nu reușise, din cauza declanșării pandemiei, Croației, pe prim-plan fiind relansarea economiei UE și diminuarea crizei sociale. „Germania este „motorul și moderatorul Europei”, declara puțin înainte de preluarea mandatului Heiko Maas, ministrul german de Externe și astfel își asuma oficial provocarea de a lua destinul Uniunii Europene în mâini.

Primul „Rubicon”, aproape trecut, a fost Bugetul UE pentru următorii șapte ani, considerat drept principalul instrument financiar post-criză, precum și unul strâns legat de Fondul de reconstrucție „Next Generation EU”. Negocierile nu au fost simple, dar Berlinul a știut să se impună, astfel, încât adoptarea finală a Bugetului UE în Parlamentul European este așteptată pentru luna decembrie. Toată, se lucrează la dosare pe care Germania le consideră prioritare pentru viitorul întregii Uniuni Europene. Între acestea, promovarea statului de drept în toată Europa, Berlinul susținând propunerea Comisiei Europene de a lega respectarea de către țările membre și terțe a standardelor de drept cu debursarea fondurilor UE.

Așadar, ca și acum 30 de ani, când se reunifica și făcea visul integrării europene mai palpabil (deja în mai 2004, Uniunea Europeană se extindea cu zece țări spre Est), Germania îi redă astăzi Europei speranța rezilienței și a reînvierii. Inclusiv Republicii Moldova, care și după 30 de ani oscilează-pendulează între a fi ori a nu fi europeană. La mulți ani, Germania! Mulțumim că ești și ne ești alături!

Suntem destul de „împreună” și deja la jumătate de cale în ceea ce privește „relansarea”

Johannes Schraps, deputat, membru al Comisiei pentru Afaceri ale Uniunii Europene în Bundestag

La 29 mai, ministrul german de Externe anunța că Președinția Germaniei la Consiliul Uniunii Europene, pe care Berlinul a preluat-o la 1 iulie pentru a treisprezecea oară, va avea un mandat clar - „Împreună pentru relansarea Europei”. La o distanță de aproape trei luni, cât de „împreună” este Europa și cât de aproape este „relansarea” la nivel comunitar? Sunt câteva dintre întrebările pe care i le-am adresat deputatului german Johannes Schraps, membru al Comisiei pentru Afaceri ale Uniunii Europene în Bundestag.

■ **Domnule Schraps, cum apreciați primele trei luni ale Președinției germane la Consiliul Uniunii Europene? Da, a fost vară, dar o vară mai neobișnuită, așa cum neobișnuit este tot acest an 2020, iar așteptările de la Germania sunt, ca de obicei mari. Mai ales acum, când țara dumneavoastră**

a fost văzută ca un model de succes în gestionarea noului coronavirus și în depășirea crizei economice post-pandemie. Ce s-a reușit și ce nu s-a reușit în acest sens?

■ Cred că suntem pe calea cea bună. În ultimele săptămâni ne-am înțeles, în cele din urmă, asupra cadrului bugetar pentru următorii șapte ani și asupra unui fond de contracarare a efectelor negative pe care le-a provocat pandemia, totalizând 1,7 trilioane de euro. Din ele, 360 de miliarde vor merge către țările afectate cel mai mult de criză, pentru a le ajuta să-și relanseze economia. Și dacă, în debutul crizei, au existat voci care acuzau Uniunea Europeană de lipsă de solidaritate, s-a dovedit între timp că ele nu au avut dreptate. Suntem destul de „împreună” și deja la jumătate de cale în ceea ce privește „relansarea”. Desigur, așteptările de la Germania au fost mari și mă bucur că am reușit, până

acum, să gestionăm cu succes criza. Trebuie să rămânem, în continuare, împreună pe acest drum și să învățăm unii de la alții pentru a gestiona ceea ce ne așteaptă în lunile următoare.

Criza, o șansă de a construi o economie mai ecologică în Europa

■ **Cu puțin înainte de preluarea mandatului la cârma UE, șeful diplomației germane spunea că Berlinul își dorește ca actuala sa Președinție să fie „în slujba cauzei europene”, iar „sarcina de a depăși criza COVID-19 e o șansă unică...”. Cât de realiste sunt asemenea demersuri în actuala situație globală? Putem vorbi de o Președinție „fără precedent”, așa cum a botezat-o presa?**

■ Această președinție este la fel de „fără precedent” ca și toate celelalte lucruri în 2020. De la cel de-al Doilea Război Mondial, nu ne-am confruntat cu o criză atât de amplă a economiei. De asemenea, este o provocare pentru viața de zi cu zi a oamenilor. Cu toate acestea, sunt aproape sigur că nu doar vom depăși criza pandemică, ci și vom arăta cât e de capabilă Uniunea Europeană de a răspunde în acest sens. Mai ales pentru cei care au îndoeli după Brexit, este șansa noastră de a demonstra că solidaritatea, cooperarea și compromisul ne vor face pe toți mai prosperi și mai puternici, decât dacă înfruntăm de unii singuri provocările.

■ **Ce șanse au, pe fundalul coronacrizei care pare să dureze mai mult decât se anticipa inițial, dosare precum Summitul UE-China sau inițiativele privind protejarea mediului înconjurător, atât de promovate de Germania?**

■ Șansa noastră de a ieși din criză este să privim înainte și să inițiem creșterea ecologică. Și chiar putem privi criza ca pe o șansă de a reconstrui o economie mai

verde. Motiv din care, am hotărât să ne stabilim obiective și mai ambițioase în ceea ce privește reducerea emisiilor de CO2, respectiv, mai mult de o treime din resursele fondului pentru contracararea crizei COVID-19 vor fi direcționate către investiții ecologice, cum ar fi stații de încărcare pentru vehicule electrice, un program de renovare a clădirilor vechi și ineficiente din punct de vedere energetic sau tehnologii de viitor, cum ar fi hidrogenul. Drept urmare, criza pandemică nu a provocat un fundal nefast pentru inițiativele noastre de mediu, dimpotrivă, ne-a oferit șansa de a construi o economie mai ecologică în Europa.

■ **Unul dintre cuvintele-cheie ale ultimei jumătăți de an în spațiul european este „compromisul”, iar analiștii anticipau că Berlinul va trebui să apeleze la el din greu pe durata mandatului său la cârma Uniunii. Este acesta o soluție în actualul context și până unde pot fi acceptate compromisurile în UE?**

■ „Compromisul” este întotdeauna un cuvânt cheie într-o societate democratică, nu doar în UE și nu doar în ultimele șase luni. Într-o uniune de 27 de state, care sunt pe picior de egalitate în raporturile dintre ele, vor exista mereu numeroase interese justificate. Compromisurile și negocierile sunt singura modalitate de a reuni toate aceste interese, în perioade de criză chiar mai mult decât de obicei.

Apartenența la UE contribuie și la puterea economiei germane

■ **Actuala criză pandemică, direct conectată și la criza economică pe care a generat-o, a produs noi breșe în UE. Aceasta, pe lângă vechile probleme, pe care nu le-a anulat nimeni - bunăoară, migrația. Cât de împăcați sunt germanii de acest statut de „locomotivă europeană”, de la care fiecare așteaptă o minune, o salvare? Cât de „europeni” sunt nemții de astăzi?**

■ Suntem conștienți de responsabilitățile noastre, precum și de așteptările legate de acestea și, bineînțeles, vom face tot posibilul pentru a le face față. Aceasta se reflectă și în ambițiosul nostru program de Președinție la UE. Totuși, suntem o uniune formată din 27 de state, fiecare având un cuvânt important de spus în rezolvarea problemelor curente. De asemenea, în ceea ce privește Președinția UE, am cooperat îndeaproape cu predecesorii noștri, Președinția croată și vom coopera cu viitoarea Președinție portugheză. Punctul forte al Uniunii Europene nu se rezumă la o singură țară, ci la toate împreună. Aceasta e abordarea noastră și atunci când punem în discuție problemele de politică externă, precum este cea referitoare la migrație. În ceea ce privește „europenitatea” germanilor, sondajele arată periodic că două treimi dintre germani se consideră europeni, nu doar germani, și cred că acesta este un semn bun. Suntem conștienți că apartenența la UE este ceea ce contribuie în mod hotărâtor și la puterea economiei germane.

■ **Cu ce sentimente veți întâmpina cea de-a 30-ea Zi a Unității Germane? Putem declara reunificarea încheiată? Cât a reușit sau cât nu a reușit să realizeze Germania din așteptările cu care pornea la drum acum trei decenii?**

■ În 1991, la doar un an de la reunificare, Cancelarul Kohl promitea „peisaje înfloritoare” în noile părți ale Germaniei - și asta într-o perioadă de la trei până la patru ani... Privind înapoi la anii 1990 și la începutul anilor 2000, trebuie să recunoaștem că fosta Germanie de Est era departe de a fi înfloritoare: salariile erau mici, rata șomajului ridicată, iar oamenii plecau în Vest, astfel încât s-a ajuns la situația când populația din unele zone aproape că s-a înjumătățit. Astfel, de facto, Germania nu a reușit să realizeze toate așteptările pe care și le-a setat acum 30 de ani, însă, în opinia mea, acestea au fost nerealiste de la bun început. Totuși, în aceste

trei decenii, situația s-a îmbunătățit în cele mai multe părți ale Germaniei de Est: salariile, deși au rămas încă mici, au devenit mai aproape de cele din Germania de Vest; orașele din Estul țării, cum ar fi Dresda și Leipzig, sunt în plină expansiune, iar oamenii nu-și mai părăsesc casele pe motiv că n-avea nicio perspectivă economică. Cu toate acestea, majoritatea posturilor de conducere în societate și în economie mai sunt ocupate de persoane venind din Germania de Vest. Doar una din cele peste 100 de universități germane are un rector din Est, iar situația nu diferă mult în cazul pozițiilor de conducere în cadrul ministerelor federale sau al celor mai importante companii germane. Trebuie să lucrăm la această reprezentare injustă și sunt încă multe de făcut până când diferențele dintre Est și Vest vor dispărea completamente.

■ **Zidul Berlinului a căzut de tot acum 30 de ani sau încă mai separă nemții? Care ar fi principala lecție învățată în acești ani? Și ce lecții am putea să preluăm noi de la nemți astfel încât, eventual, să nu vă repetăm greșelile?**

■ După cum am explicat și mai sus, diferențele dintre Est și Vest sunt din ce în ce mai mici. S-au făcut multe lucruri, dar, aparent, acestea nu sunt suficiente: ascensiunea forțelor populiste de dreapta nu s-a produs doar în fosta Germania de Est, deși mișcarea are cea mai mare susținere acolo. Acesta este un semn că oamenii sunt nemulțumiți. În ultimii ani, au apărut dezbateri vii și critice despre reunificarea Germaniei - cum s-a făcut și ce s-ar fi putut face mai bine. Cred că ar fi trebuit să ne ascultăm mai mult, să ne apreciem meritele și să recunoaștem suferința prin care au trecut oamenii din Germania de Est. Când a căzut Zidul Berlinului, ei s-au bucurat de o libertate necunoscută, dar în același timp, de la o zi la alta, viața lor și viitorul lor erau tot mai confuze și mai incerte, în timp ce pentru majoritatea celor din Germania de Vest viața continua ca de obicei... Mai mult,

problema subreprezentării, descrisă mai sus, a fost pusă în discuție abia recent, dându-le germanilor din Est sentimentul că nu se guvernează singuri.

Decizia de a accelera euro-integrarea se află în mâinile Guvernului

■ **Germania este unul dintre statele care, în mod consecvent și deseori în tăcere, a sprijinit Republica Moldova în demersurile sale de dezvoltare economică, dar și din perspectivă politică. Cum apreciați astăzi relațiile moldo-germane care, în ultimii patru-cinci ani, au traversat o perioadă de „îngheț”? Și cum se vede Chișinăul de la Berlin: mai privește spre UE, așa cum încearcă să transmită unii reprezentanți ai Guvernului sau totuși spre Est, cum face Președintele pro-rus al țării? Cât de periculos e un asemenea ping-pong pentru Republica Moldova și ce soluții de „echilibrare” există?**

■ Acordul de Asocierie, Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător și măsurile suplimentare de liberalizare, adoptate de Uniunea Europeană pentru a atenua lovitura restricțiilor comerciale rusești au sporit cooperarea dintre UE și Republica Moldova. De exemplu, exporturile țării către Uniunea Europeană au crescut cu 17% în 2018 comparativ cu anul 2017, în timp ce importurile din UE au crescut cu 19%. Mai mult, există diverse programe culturale. De exemplu, în fiecare an, un număr de moldoveni profită de Programul de burse parlamentare internaționale (IPS) al Bundestagului german. E-adevărat că viteza de integrare a încetinit în ultimii ani și se pare că în prezent prioritatea Guvernului de la Chișinău este îmbunătățirea relațiilor cu Federația Rusă. În principiu, aceasta nu este o problemă pentru noi - Republica Moldova are legături istorice cu Rusia și, prin urmare, este interesată de relații bune cu ea. De asemenea, unitatea de poziții dintre Rusia și a UE în timpul crizei

constituționale din Republica Moldova a arătat că stabilitatea în reformele anticorupție este prioritatea noastră numărul unu. Totuși, aș fi fericit dacă integrarea Republicii Moldova ar merge mai departe - această decizie se află însă în mâinile guvernului moldovenesc.

■ **Cum apreciați evoluțiile de la Chișinău și în ce măsură sunteți mulțumită de evoluțiile în dosarul transnistrean, în care Berlinul a investit și logistic, și diplomatic, dar care rămâne o problemă internă, dar și regională?**

■ Din păcate, cazul transnistrean rămâne un conflict înghețat, cu toate efectele lui negative asupra oamenilor ce locuiesc acolo. Evoluțiile din timpul pandemiei au arătat în continuare că jocurile politice pun la risc bunăstarea oamenilor.

■ **În ce măsură situația din Ucraina și, mai nou, cea din Belarus ar putea să influențeze lucrurile și în Republica Moldova, care în câteva zile intră în campanie electorală prezidențială, iar în șaptea oamenii vorbesc despre posibile destabilizări? Ce așteptări are Berlinul de la acest nou scrutin?**

■ Republica Moldova a înregistrat progrese în lupta cu corupția în ultimul an. Totuși, corupția rămâne unul dintre obstacolele majore în calea spre bunăstare a țării. Deși fiind, ambele, foste republici sovietice, Republica Moldova și Belarus nu pot fi comparate în multe aspecte. Inclusiv acela că Republica Moldova s-a confruntat, în istoria sa recentă, cu numeroase proteste și schimbări de putere, în timp ce Aleksandr Lukașenko a domnit peste 30 de ani și a înăbușit până acum, în mod brutal, orice protest. Așadar, Berlinul speră la alegeri pașnice, corecte și libere, având ca rezultat o guvernare dispusă să lupte împotriva corupției.

■ **Vă mulțumesc pentru interviu.**

Sorina Ștefârță

Editorial

Președinția germană a UE, angajată în consolidarea valorilor de bază ale Uniunii

**Angela Ganninger,
Ambasadoarea Germaniei
în Republica Moldova**

Germania a preluat Președinția Consiliului Uniunii Europene în condiții dificile și sub mottoul „Împreună, pentru redresarea Europei”. Deși provocările și focalizarea Președinției germane a Consiliului sunt modelate de pandemia COVID-19 și de consecințele acesteia, totuși, ele depășesc acest cadru.

**Pentru o Europă
post-criză mai puternică**

Germania își dorește ca Europa să iasă din criză mai puternică, mai echitabilă și mai durabilă. Pentru a atinge acest obiectiv trebuie nu doar să punem împreună mijloacele financiare, ci și să luăm în considerare procesele majore de transformare din timpurile noastre, și anume, schimbările climatice, digitalizarea și transformările din lumea muncii.

La sfârșitul lunii iulie 2020, șefii de state și de guverne ale Uniunii Europene au reușit să lege aceste elemente împreună într-un mare pachet: sub titlul vizionar „Următoarea generație UE”, a fost convenit un pachet de reconstrucție în valoare de 750 de miliarde de euro. Acești bani vor fi distribuiți, în mare parte, sub formă de granturi și, într-o măsură mai mică, sub formă de împrumuturi. Statele cele mai afectate de pandemia COVID-19 vor beneficia cel mai mult. Negocierile privind fondul de redresare au fost combinate cu discuțiile pe marginea Cadrului financiar multianual al Uniunii Europene

pentru anii 2021-2027. Acel cadru financiar multianual, care este elaborat la fiecare șapte ani și care oferă o oportunitate de reajustare a politicii de cheltuieli a UE în ceea ce privește viitoarele bugete anuale. Conexiunea acestor două aspecte le-a permis negociatorilor să adopte un program coerent pentru viitor, care să fie acceptabil pentru toate statele membre.

Consiliul European a convenit în continuare să coreleze debursările din Cadrul financiar multianual cu respectarea statului de drept. În termeni mai generali, Germania rămâne angajată în consolidarea valorilor de bază ale UE și, în special, acceptarea comună, cooperantă și constructivă a statului de drept. Întreg procesul nu a ajuns încă la stadiul său final. Parlamentul European trebuie

convins să aprobe pachetul convenit. Cu toate acestea, suntem încrezători că, date fiind provocările curente enorme, se va ajunge la un acord cu Parlamentul într-o atmosferă constructivă.

Pe lângă aceasta, în cadrul Președinției germane a Consiliului va avea loc faza decisivă de negociere privind viitoarele relații dintre UE și Regatul Unit. Germania îl susține pe negociatorul-șef al Comisiei Europene, Michel Barnier, care dirijează acest proces în numele Uniunii Europene. UE și Germania continuă să depună eforturi pentru un parteneriat politic și economic foarte strâns cu Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord. Acordul de retragere și Declarația politică aferentă acestuia formează baza pentru un parteneriat de viitor puternic - și ne așteptăm ca Guvernul de la Londra să respecte aceste acorduri.

Vecinii din Est și Sud, parteneri apropiați și importanți ai UE

Președinția germană a Consiliului își propune, de asemenea, să sprijine Înaltul Reprezentant în consolidarea capacității UE de a acționa în domeniul politicii externe. Germania susține o ordine internațională bazată pe reguli și pe drepturile omului. Structurile multilaterale, precum Organizația Națiunilor Unite, dar și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), dar și multe alte organizații specializate oferă un cadru pentru negocieri și schimburi, mai ales atunci când există diferențe serioase. Pandemia COVID-19 face uneori mai dificilă realizarea unui tip de schimb pe marginea reuniunilor multilaterale, care adesea ajută la facilitarea unui compromis. Dar asta nu ar trebui să ne împiedice să folosim mecanismele existente în cel mai eficient mod posibil.

Vecinii noștri din Est și Sud sunt parteneri apropiați și importanți ai Uniunii Europene. Parteneriatul Estic cu Ucraina, Republica Moldova, Georgia, Armenia, Azerbaidjan și Belarus oferă un cadru bine stabilit pentru cooperare. Unii dintre acești parteneri traversează momente dificile, fie din cauza conflictelor introduse din exterior, fie din cauza disputelor interne în urma alegerilor ce nu au îndeplinit standardele democratice. Și în aceste cazuri, Germania susține soluții bazate pe statul de drept și drepturile omului, și oferă sau încurajează medierea pe această bază.

În lunile următoare vom începe să pregătim în comun Summitul Parteneriatului Estic, planificat pentru martie viitor. În acest context, va trebui să convenim asupra obiectivelor concrete pentru anul 2021 și perioada de după. Mai mult, Germania a planificat trei evenimente majore dedicate subiectelor importante ale tineretului, societății civile, mediului și economiei.

A treia Conferință de tineret a Forumului societății civile a Parteneriatului Estic a avut loc în perioada 24-26 septembrie. Din păcate, din cauza crizei pandemice, întâlnirea cu cei de la 100 până la 200 de participanți nu a putut fi organizată în orașul Dresda, așa cum fusese planificat. În schimb, a fost organizată o conferință virtuală de câteva zile, sprijinită cu amabilitate de Friedrich-Ebert-Stiftung în calitate de partener de proiect german. Acest sprijin a fost foarte apreciat!

Sprijin pentru relansarea economică și alegeri libere

Încă mai sperăm că un schimb între miniștrii Mediului din UE cu omologii lor din țările Parteneriatului Estic va putea avea loc în a doua jumătate a lunii octombrie. Știm cu toții că, în acest subiect important și cu impact asupra viitorului nostru, vom putea face mult mai mult împreună, decât ar putea realiza fiecare dintre noi individual. Planificăm un business-forum în format virtual în decembrie. Sperăm că acesta să includă o oportunitate pentru întreprinderile mici și mijlocii de a face schimb de contacte, care pot ajuta la evaluarea noilor oportunități de afaceri după COVID-19. Această criză ar putea oferi oportunități celor care au acces privilegiat pe piața internă prin intermediul Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător. Germania asistă Republica Moldova în identificarea acestora, inclusiv printr-un program de cooperare intitulat „Dezvoltare economică durabilă”. În cadrul acestei inițiative, unele întreprinderi au fost sprijinite în schimbarea liniilor de producție în timpul crizei pandemice. Acum, produc echipamente de protecție și astfel pot menține locurile de muncă.

Pentru dezvoltarea economică viitoare a Republicii Moldova, va rămâne important cadrul legal și cel actual cu care se confruntă potențialii investitori. Prin urmare, Germania și UE vor continua să urmărească dacă reformele care au fost convenite - și prioritară este reforma în sectorul justiției - sunt puse în aplicare într-un mod credibil.

Împreună cu poporul Republicii Moldova, sperăm cu tărie că viitoarele alegeri prezidențiale vor fi libere, corecte și transparente, iar rezultatele vor reflecta voința liberă a alegătorilor moldoveni. Pentru a atinge acest obiectiv, candidații trebuie să se bucure de condiții echitabile de concurență și de posibilități adecvate pentru a-și promova platformele electorale în mod public și prin intermediul mass-media. Alegerile în conformitate cu principiile democratice fac parte din abordarea bazată pe reguli, pe care Germania o susține în calitatea sa de membră a Uniunii Europene și ca Președinție a Consiliului.

Ambiția germană rămâne cheie pentru reinventarea politică a Uniunii Europene într-o nouă realitate

Radu Magdin, directorul Companiei „Smartlink Communications”, România

La 3 octombrie, Germania a serbat 30 de ani de la reunificarea țării, în 1990. Chiar dacă umbrită de pandemie, fără focuri de artificii și acțiuni pompoase, această dată s-a aflat totuși în atenția opiniei publice, multă lume văzând în Germania salvatoarea Europei de astăzi, confruntată cu tot mai multe crize, capacul fiind pus de pandemia COVID-19... Așteptările de la Germania sunt mari și în contextul Președinției Consiliului UE, pe care țara o deține pentru a patra lună și care se derulează sub sloganul „Împreună pentru relansarea Europei”. Cât de realist este acest angajament major, făcut de Berlin și cum va arăta Europa, dar și lumea post-pandemică? Vă propunem să aflați de la Radu Magdin, unul dintre cei mai cunoscuți analiști politici de la București.

Reunificarea Germaniei, simbol al reunificării întregii Europe

■ **Domnule Magdin, multă lume privește astăzi Germania ca pe o locomotivă salvatoare a unei Europe confuze. Cât de motivată este această percepție?**

■ Germania este principalul motor de creștere al Europei, ca primă economie europeană, precum și una dintre cele mai coerente - dacă nu chiar cea mai coerentă - voci europene în materie de afaceri globale. În plan european, în vremuri de pandemie și în condițiile crizei ce se prefigurează, ambiția germană rămâne cheie pentru conturarea și implementarea planurilor de

redresare economică și, în definitiv, pentru reinventarea politică a Uniunii Europene într-o nouă realitate. Luat individual, modelul german de creștere, bazat pe sprijinirea industriilor strategice și pe mecanismele de valorificare pe deplin a potențialului forței de muncă, chiar și prin prisma politicilor pro-imigraționiste, are o aplicabilitate largă la nivel european și, în variante adaptate, a fost preluat în timp de multe state europene. Însă criza COVID-19 are potențialul de lovi atât de puternic și de imprevizibil, încât soluțiile salvatoare trebuie să fie înainte de toate locale, apoi coordonate la nivel european și mai puțin imitative. Percepția asupra Germaniei ca „locomotivă salvatoare” nu este dificil de motivat, dacă ne gândim la influența germană asupra gândirii și politicii europene în ansamblul său, precum și la

statutul ei de putere economică mondială, ce a atras prosperitate și în vecinătatea sa. Însă Germania se află în fața unei schimbări politice importante, odată cu finalul de mandat al Cancelarei Angela Merkel, context în care este esențial ca soluțiile de termen lung pentru Europa să nu vină de la Berlin sau Paris, ci și de la București, Bratislava sau Tallinn.

■ **În ce măsură modelul german de reîntregire a țării este unul „bun de împrumutat”, în situația în care în landurile de Est există mulți nemulțumiți de felul în care li s-a schimbat viața după 1990, iar în cele din Vest - care cred că pentru estici s-au făcut prea multe sacrificii?**

■ Reunificarea Germaniei a fost, la momentul anului 1990, un simbol al reunificării întregii Europe, după căderea Cortinei de Fier. Tranziția a fost o etapă extrem de dură și de dificilă (și încă este) pentru multe state europene - dar a fost resimțită acut de est-germani și din cauza ritmului accelerat în care țara a purces, prin eforturi financiare și politice enorme, la nivelarea diferențelor dintre cele două „jumătăți” ale sale. Privind înapoi, este incontestabil că Germania, așa cum o știm astăzi, nu ar fi existat fără procesul de reunificare. Așa-ziii nemulțumiți sunt, ca în cazul tuturor țărilor care au trecut prin tranziția de la comunism la capitalism, cei care nu s-au putut adapta noului sistem și ale căror nemulțumiri sunt, din păcate, profitabile pentru liderii politici populști de pe întreg teritoriul european. Însă modelul de reunificare german nu mai poate fi actual astăzi - Europa și lumea s-au schimbat enorm, condițiile socio-politice sunt complet diferite, iar un eveniment atât de abrupt, precum căderea unui întreg regim, este dificil de imaginat. Modelul german de reîntregire a țării ne poate indica, în schimb, o serie de valori necesare pentru a închide faliile din prezent - consecvență și solidaritate, inclusiv în rândul cetățenilor aceluiași stat.

■ **Sunt justificate aceste nemulțumiri, de ambele părți? Care sunt azi cele mai mari probleme ale Germaniei și cum se răsfrâng ele asupra UE?**

■ Nemulțumirile individuale sau la nivel de grup față de stat sunt întotdeauna justificate și motivează sancționarea liderilor politici la urne, prin procedee democratice. Problema nu sunt nemulțumiții. Problema sunt cei care captează nemulțumirea, o trec printr-un filtru populist și o aruncă înapoi în mulțime sub formă de lozinci, pentru câștigul propriu, fără soluții reale. Aceasta este una dintre problemele cu care se confruntă și Germania - pe măsură ce populismul a devenit parte din ceea ce numim „mainstream politics” sau „scena politică principală”, întregul curent a prins rădăcini și mai adânci în Europa și are potențialul de a crește accelerat pe fond de criză. În rest, din oricare alt punct de vedere, nu consider că Germania ar fi „bolnavul Europei”, dimpotrivă, ea rămâne în continuare, chiar și pe fundal de criză, cel mai puternic stat european.

Președinția germană a UE, un mandat adaptat din mers

■ **Într-un studiu recent referitor la Președinția germană a UE, menționată că așteptările sunt mai mari ca niciodată în ceea ce privește securizarea internă, coeziunea și reducerea disparităților tot mai mari din interiorul Uniunii. Putem vorbi de o Președinție „fără precedent”, așa cum a botezat-o presa?**

■ Fiecare Președinție își propune să se diferențieze de precedentele - în cazul Germaniei, însă, viziunea asupra acestui mandat s-a adaptat din mers. Dacă, înainte de pandemie, se discuta despre o Președinție axată mai ales pe rolul global al UE, inclusiv în condițiile competiției dintre marile puteri, criza a obligat Germania să gândească soluții pentru o Europă puternic afectată de pandemie și a lăsat mai puțin spațiu pentru a pune bazele unei construcții geopolitice pe termen lung. Putem, așadar, vorbi de o Președinție „fără precedent” prin prisma realităților în care se desfășoară, pe fundalul unor crize în vecinătate, care se suprapun (Belarus, escaladarea tensiunilor din Mediterana de Est), dar și în condițiile unei competiții fără de precedent între marile puteri, accelerată de confruntările dintre Statele Unite și China. Astfel stând lucrurile, Germania are rolul, inclusiv la nivel formal, de a gândi pașii următori pentru UE - pași care să cuprindă atât redresarea și relansarea economică a Europei, cât și modalități prin

care blocul comunitar își poate restabili influența la nivel global.

■ **Cum apreciați aceste trei luni „germane” la cârma UE? Cât de „împreună” este Europa și cât de aproape este „relansarea”?**

■ Succesul acestei Președinții nu poate fi analizat, utilizând criteriile cu care ne-am obișnuit - nu putem vorbi despre îndeplinirea unui program sau despre un anumit număr de dosare negociate cu brio. Președinția germană, așa cum vor fi și cele care îi vor urma, este una de criză, pentru care victoriile sunt inclusiv încheierea unor procese uzuale - spre exemplu, încheierea negocierilor pentru bugetul multianual al Uniunii. Sub Președinția germană, dar și datorită unei voințe europene mai largi, avem un record în materie de alocări și o construcție bugetară care va permite ca Europa să gestioneze eficient eforturile de relansare. Succese de etapă sunt și aducerea în prim-plan a temei rezilienței sistemelor de sănătate europene, dar și avansarea unor dosare geopolitice, precum relațiile Uniunii Europene cu China. Toate aceste elemente pot contribui la „relansarea” europeană, cu atât mai mult dacă Germania va reuși, în acest mandat, să reconstruiască un consens european extrem de necesar în anii care vor urma.

■ **Șeful diplomației germane declara, la sfârșit de mai, că „sarcina de a depăși criza COVID-19 este o șansă unică pentru noi în UE”. Cât de realiste sunt asemenea demersuri în actuala situație globală?**

■ Fiecare criză vine cu propriile oportunități. Pentru UE, oportunitatea poate sta, spre exemplu, într-o relansare pe baza economiei verzi și a avansului tehnologic - pentru care UE deține premisele și fondurile necesare. O altă oportunitate o constituie consolidarea capacității UE de răspuns la crize complexe, de pe urma căreia poate beneficia pe termen lung. Pentru fiecare stat membru al Uniunii și nu numai, criza COVID-19 înseamnă atât regândirea dependenței de lanțurile de distribuție la nivel mondial, cât și regândirea propriilor capacități de producție, atunci când vine vorba despre bunuri de primă necesitate. Astfel, se poate vorbi și despre „câștiguri” pe timp de criză, ceea ce nu presupune însă renunțarea la solidaritate sau la angajamentul pentru ordinea internațională bazată pe reguli.

Unele priorități vor trece pe plan secund

■ **Care dintre prioritățile anunțate acum trei luni de Germania au devenit oportunități și care, foarte probabil, vor rămâne la nivel de intenție?**

■ Există o serie de priorități care vor rămâne, cel mai probabil, pe plan secundar. Printre acestea se numără Conferința privind Viitorul Europei, care ar trebui să implice cât mai mulți cetățeni într-o dezbatere largă privind viitorul Europei în următorul deceniu și chiar mai departe. Consiliul a exclus însă posibilitatea ca dezbaterile să conducă la modificări ale Tratatelor UE, răspunzând astfel și unor așteptări din partea statelor membre. Nu este clar cum va arăta acest proces de consultare în condițiile pandemice actuale și nici care este nivelul de ambiție la nivelul UE față de acest demers. În același timp, vor depăși etapa de „intenții” subiecte sensibile, precum Brexit, reforma Pieței Unice și politica în domeniul migrației, pentru că sunt elemente de agendă europeană care trebuie să avanseze - însă ele vor fi, cu siguranță, mai dificil de „vândut” și de menținut în atenția publică. Oportunitățile decurg însă din prioritățile ce țin de relansarea europeană - stabilirea unor premise pentru o „relansare verde” („green recovery”), întărirea coeziunii sociale și chiar întărirea suveranității digitale și tehnologia a UE. Din această categorie face parte și natura parteneriatelor externe ale Uniunii, pe care Germania le va promova pentru viitor - bunăoară, o deschidere mai mare către statele „like-minded” din regiunea Indo-Pacificului -, precum și poziționarea UE în context multilateral (la nivelul OMC, OMS și așa mai departe).

■ **Ce șanse au, pe fundalul pandemiei ce recidivează, dosare precum Summitul UE-China sau inițiative privind protejarea mediului înconjurător?**

■ O tendință europeană a ultimilor ani, promovată în special de nucleul franco-german, este tocmai protecția mediului ca parte a viitoarelor acorduri și strategii europene în relațiile externe - pe bazele stabilite prin Acordul Climatic de la Paris, denunțat de SUA și, într-o oarecare măsură, golit de conținut. UE însă își menține angajamentele privind protecția mediului, arătând puterilor externe că promisiunile

date pot deveni un element de limbaj comun. Inclusiv din această perspectivă, reglementarea relațiilor cu China și semnarea unui acord privind investițiile sunt, în continuare, priorități tangibile. Având în vedere ritmul mai lent al negocierilor pe fundalul pandemiei, precum și necunoscutele privind o eventuală schimbare de putere în Statele Unite, obiectivele pe relația UE-China indică nevoia unei recalibrări în materie de ambiție și sincronizare în timp.

■ În studiul pomenit mai devreme, ați sugerat că Președinția germană a UE ar trebui să ia în considerare nevoile și opiniile specifice ale țărilor din Europa de Est. Între timp, Europa de Est a devenit și mai pestriță în sensul relației cu UE, iar unele țări membre chiar sunt acuzate de subminarea statului de drept. Putem spune că Uniunea Europeană se îndreaptă spre o nouă criză internă?

■ UE se confruntă cu dificultăți în materie de respectare a statului de drept în rândul statelor membre și înainte de criza sanitară, doar că pe fundalul crizei unele fenomene negative au tendința de a se exagera. Nu aș spune, totuși, că UE se îndreaptă spre o nouă criză - până la urmă, clivajele între statele membre au existat dintotdeauna... De curând, Comisia Europeană a publicat primul său raport privind statul de drept în Uniunea Europeană. Raportul constată existența unor standarde înalte în materie de respectare a statului de drept în multe state membre, dar notează că, la nivelul UE, persistă provocări importante în această privință. În contextul dat, Președintele României, Klaus Iohannis, a declarat că Bucureștiul susține condiționarea alocării de fonduri europene de respectarea statului de drept - o discuție mai veche... -, dar, în același timp, Mecanismul de Cooperare și Verificare în domeniul justiției discriminează România și Bulgaria. Acesta este și unul dintre motivele pentru care, în efortul de a evita niște crize suprapuse, UE trebuie să se aplece și asupra nevoilor și opiniilor statelor estice.

Toate statele sunt puse în fața unor alegeri

■ Cum va arăta Europa post-pandemică? Teoriile sunt cele mai diverse - de la „lumea se va schimba” până la „Europa

va profita de pandemie ca să închidă granițele și să „uite” să le deschidă”. Sunt întemeiate aceste temeri?

■ Europa post-criză este dificil de imaginat, în condițiile în care această criză va fi, cel mai probabil, una lentă, de uzură, din care vor ieși cu bine doar cei abili politic și economic, cei care fac planuri pe termen mediu și lung, și abordează problemele sociale, economice și politice într-o logică unitară. Ar fi ideal să vedem o Europă mai unită, însă tendințele negative care existau până nu demult au luat avânt considerabil în condițiile crizei. Nu este exclus să vedem mai mult populism în Europa, care se hrănește tocmai din diviziunile sociale care apar pe fundal de criză. Nu aș da totuși curs mesajelor alarmiste ce vorbesc despre închiderea granițelor. Dimpotrivă, Europa va fi chiar mai motivată să lege noi relații și să deschidă noi piețe de desfacere și canale pentru schimburi economice, care să mențină industriile europene pe harta competiției globale.

■ Cum va arăta noua ordine globală? Se va schimba raportul de Putere? Și cum trebuie să joace Uniunea Europeană această partidă de șah?

■ Europa trebuie să treacă printr-un proces de introspecție și să-și răspundă la câteva întrebări ce țin de funcționalitatea sa și de capacitatea de reacție la crize, pentru ca mai apoi să-și analizeze sursele de putere în condițiile unei competiții economice acerbe la nivel mondial. Europa nu e o putere militară semnificativă în plan mondial și nicio putere economică ce nu poate fi doborâtă. Însă Europa este un spațiu al valorilor, iar puterea sa este de natură să influențeze aplicarea unor standarde la nivel global - o așa-numită *regulatory power*. Prin forța sa de reglementare, Europa va rămâne un jucător-cheie și are potențialul de a creiona tendințe în domenii extrem de importante, precum protecția mediului și digital. Cu atât mai mult, Europa are nevoie de parteneriate pragmatice pentru a crea rețele la nivel global și pentru a continua să-și exercite multilateral influența.

■ La ce să ne așteptăm în această toamnă, care este una electorală, cel

puțin, la Washington și la Chișinău? Mai existăm în cărțile marilor puteri?

■ Întreaga Europă se așteaptă ca, în cazul unei victorii a lui Biden, Statele Unite să-și schimbe pe alocuri abordarea ofensivă, însă nu ne putem aștepta la evoluții majore în materie de viziune și de gândire politică. Mizele actuale, pentru SUA și pentru întreaga lume, țin de relansarea economică și de consolidarea pozițiilor în plan regional și global. Pentru aceasta, marile puteri îi vor ține în cărți pe acei parteneri, pe care se pot baza în condiții de criză. E greu de spus dacă Republica Moldova mai există în cărțile Statelor Unite, dar e cert că există încă pe radarul Uniunii Europene și acest lucru poate însemna că, pe baza unor angajamente solide, UE va fi (mai) dispusă să sprijine Chișinăul și mai deschisă să susțină relansarea economică și consolidarea rezilienței dincolo de granițele sale.

■ Cum să navigheze și pe ce să mizeze micile țări terțe, precum este Republica Moldova, în acest iureș de re poziționări la nivel mondial?

■ Republica Moldova poate rămâne și pe viitor pe radarul marilor puteri, însă ține de liderii ei care va fi cursul evoluției țării și care va fi gradul și natura interesului extern pentru această regiune. Din păcate, o țară precum Republica Moldova nu își poate permite prietenii politice cu toată lumea și nu poate crea alianțe Est-Vest. În contextul re poziționărilor la nivel global, toate statele sunt puse în fața unor alegeri și a unor compromisuri pe care trebuie să și le asume. Republica Moldova va putea avea un rol în asigurarea unui grad de stabilitate în vecinătatea UE și va putea să atragă fonduri importante în contextul eforturilor europene de relansare economică în context de criză. Însă orientarea pro-europeană și euro-atlantică reprezintă un angajament serios, pe care o țară ca Republica Moldova trebuie să demonstreze că și-l poate asuma până la capăt.

■ Vă mulțumesc pentru interviu și vă doresc mult succes.

Sorina Ștefârță

Opinia expertului

Dumitru Oprețoiu: Starea Uniunii - între criză și redresare

„Într-un an turbulent, care a testat solidaritatea dintre statele membre ale Uniunii Europene, discursul despre Starea Uniunii, susținut de Președinta Comisiei Europene (CE), Ursula von der Leyen, a indicat că forța Europei constă în unitatea ei. Principalul mesaj care vine dinspre Bruxelles e că vom reuși să depășim multiplele crize, care s-au adunat de-a lungul acestui an, doar transformând în realitate ideea de Echipa Europa”. Este una dintre tezele-cheie susținute de Dumitru Oprețoiu, manager de proiect în cadrul Europuls - Centrul de Expertiză Europeană, într-un articol semnat pentru [Contributors.ro](#), unde face o radiografie a discursului despre Starea Uniunii.

Discursul despre Starea Uniunii (cunoscut și ca SOTEU) este un punct de referință în viața politică a UE. Susținut anual, în septembrie, de Președintele Comisiei Europene în fața Parlamentului European (PE), acest discurs este un moment de reflecție asupra priorităților UE. Oferă Președintelui CE șansa de a face o radiografie a modului în care a evoluat Uniunea, dar și de a prezenta viziunea despre drumul de urmat și a introduce informal prioritățile legislative ale Comisiei... De la bun început s-a observat că SOTEU 2020 are loc într-un an atipic. În primul rând, discursul a avut loc în sala plenară a PE din Bruxelles și nu în cea din Strasbourg, cum se obișnuia. Președintele PE, David Sassoli, a decis să anuleze deplasarea la Strasbourg a Parlamentului din cauza temerilor provocate de pandemia COVID-19. Tot pandemia a golit și băncile sălii plenare a PE, mereu pline în anii trecuți. Necesitatea distanțării sociale a primat în fața interesului europarlamentarilor de a o asculta pe viu pe Ursula von der Leyen.

Un discurs marcat de pandemie

Pandemia a marcat și prima parte a SOTEU. De la începutul acesteia,

mai mult de 150.000 de cetățeni europeni și-au pierdut viața din cauza coronavirusului. O carantină fără precedent în istoria Europei a fost instituită în majoritatea statelor membre pentru luni în șir, iar economia europeană cunoaște cel mai accentuat declin de la cel de-al Doilea Război Mondial. Ursula Von der Leyen a preferat să accentueze modul în care statele membre și-au regăsit unitatea și solidaritatea după primul șoc al pandemiei. Rolul Comisiei Europene, dar și al celorlalte instituții europene, în regăsirea solidarității a fost expus pe larg: sistemul de „culoare verzi” care a permis transportatorilor să ducă bunuri esențiale dintr-o parte a Europei în cealaltă, chiar atunci când granițele erau închise; crearea de depozite strategice de rezerve de echipamente medicale - rescEU (unul dintre ele pe teritoriul României); schemele de ajutor pentru șomajul tehnic - SURE, susținute de UE prin nu mai puțin de 90 mlrd. de euro. [Exemplele](#) pot continua.

Cu toate acestea, von der Leyen nu a atins suficient subiectul reacției statelor membre din primele luni ale

pandemiei. Statele europene și-au închis granițele necoordonat și încă [fac asta și acum](#). Guvernele s-au luptat în numeroase rânduri pentru achiziția de resurse medicale în timpul carantinei generale. De asemenea, Uniunea Europeană, ale cărei competențe în domeniul sanitar sunt limitate, nu a putut ajuta adecvat în timpul unei crize sanitare care nu s-a limitat la nivelul unui stat membru sau al unui grup de state, ci s-a extins în toată UE.

Era poate un moment bun de a aminti aceste lecții din mijlocul unui moment de criză pentru a cere mai multă solidaritate între statele europene și o capacitate crescută de a răspunde la provocări similare. Aceasta, mai ales după ce liderii europeni, parcă uitând de [asteptările cetățenilor](#), au decis să taie fondurile pentru programul EU4Health la Consiliul European unde s-a hotărât bugetul UE. Drept că Ursula von der Leyen a cerut întărirea Agenției Europene a Medicamentului, dar și a Centrului European pentru Controlul și Prevenirea Bolilor...

Pactul Verde European, revoluția digitală și reziliența UE

Bugetul UE a fost un alt subiect-cheie al SOTEU. De altfel, Planul de redresare pentru Europa este cel mai important răspuns al UE la consecințele pandemiei în plan economic. Von der Leyen estimează că economia UE se va contracta cu 8,3% în 2020, iar șomajul va crește la

9%, afectând disproporționat femeile, tinerii și lucrătorii slab calificați sau pe cei cu contracte temporare. Răspunsul UE este pe măsură. Un buget multianual de 1,82 trilioane de euro, din care 750 mlrd. de euro fac parte din pachetul NextGenerationEU, care va sprijini statele membre să demareze redresarea. Mai mult, NextGenerationEU va fi finanțat prin împrumuturi contractate de Comisia Europeană pe piața financiară, un pas istoric pentru UE. Von der Leyen a pus accent pe acest pachet de redresare, o reușită indiscutabilă a solidarității europene. Bugetul multianual va urmări și prioritățile Comisiei, setate încă dinainte de pandemie, priorități care sunt mai actuale ca oricând: Pactul Verde European, revoluția digitală și reziliența UE.

Prioritățile legislative ale Comisiei Europene în următoarea perioadă se vor axa pe impulsivitatea tranziției verzi și a tranziției digitale. Ursula von der Leyen a anunțat o țintă mult mai strictă de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2030, și anume, o diminuare cu 55% față de nivelul din 1990, de rând cu o creștere cu 15% față de procentul precedent acordat. Această țintă, parte din Legea europeană a Climei propusă de Comisie pe 4 martie, implică numeroase costuri pentru statele care depind mult de combustibili fosili pentru producerea energiei necesare, [printre care se regăsește și România](#). În plus, Comisia își dorește ca 37% din proiectele de reformă, prin care fondurile din Pachetul de redresare al UE vor putea fi accesate, să fie proiecte ce impulsionează tranziția verde. Pactul Verde European are deja implicații majore în diferite sectoare, precum agricultura (Strategia „De la fermă la consumator” și Strategia privind biodiversitatea), energia (Strategia UE privind integrarea sistemului energetic și Strategia UE privind hidrogenul la care se adaugă și Legea europeană a Climei) și sectorul social (Mecanismul pentru o tranziție

justă), iar [implicațiile se vor adăuga în următoarea perioadă](#), conform priorităților Comisiei.

Din punctul de vedere al tranziției digitale, prioritățile Comisiei se vor axa pe propunerea legislativă privind serviciile digitale, legislația privind moderarea conținutului online, dar și o strategie privind inteligența artificială și o strategie privind datele industriale digitale. Deși există numeroase îngrijorări referitoare la impactul pe piața muncii a revoluției digitale, Comisia Europeană susține, prin vocea Ursulei von der Leyen, că inteligența artificială și robotica ar putea aduce peste 60 de milioane de noi locuri de muncă în următorii ani la nivel mondial. De asemenea, argumentând că restricțiile cauzate de pandemia de coronavirus arată că accesul la soluții digitale este absolut necesar, Comisia își propune să dezvolte infrastructura digitală în toată Europa, prin investiții ce se vor ridica la un procent de 20% din Pachetul de redresare NextGenerationEU.

Priorități în plan global

Dacă, în ceea ce privește Bugetul, reușita UE este evidentă, Comisia Europeană își propune și alte măsuri istorice pentru a reforma economia europeană și a transforma într-o „economie de piață socială”. Cel mai important punct pe agendă în acest domeniu este stabilirea unui Cadru comun privind salariul minim pe întreg cuprinsul Uniunii Europene, o importantă prioritate pe agenda Comisiei încă înainte de pandemie. În același timp, criza creată de pandemie a avut consecințe globale, care au fost recunoscute de Von der Leyen. Aceasta a precizat că UE va continua să fie în prima linie a luptei de a asigura un vaccin contra-COVID, accesibil pentru toți locuitorii planetei. Mai mult, reforma OMS, care a avut mai multe rateuri de la startul pandemiei, dar și a Organizației Mondiale a Comerțului, sunt priorități de top al UE în lumea post-COVID-19.

Tot pe scena globală, Președinta Comisiei a vorbit despre relația cu marile puteri globale, Statele Unite și China. Dacă, în ceea ce privește SUA, Von der Leyen a asigurat că, indiferent de deciziile de la Casa Albă, relația transatlantică va dăinui și se va întări, cu referire la China aceasta a amintit că, deși statul asiatic este un partener de negociere, el este și un „rival sistemic”. Ursula Von der Leyen nu a ezitat să amintească nici de abuzurile contra drepturilor omului din China, în Hong Kong, nici de cele contra minorității Uigure din provincia Xinjiang. De altfel, în domeniul drepturilor omului Președinta Comisiei a venit cu un argument mai larg, care a atins atât situația din China, cât și pe cea din Belarus sau din Rusia. Ea a amintit liderilor din UE că este nevoie de o mai mare fermitate în apărarea valorilor europene oriunde pe glob, iar atunci când abuzurile sunt extinse, acestea trebuie sancționate. Deciziile în aceste domenii de politică externă trebuie, însă, luate rapid, iar Comisia Europeană a făcut un apel către liderii de stat de a adopta procedura de vot prin majoritate calificată atunci când iau decizii privind sancțiunile și drepturile omului, renunțând la procedura prin vot în unanimitate. Nevoia de a adopta această procedură a redevenit stringentă în urma opoziției Ciprului față de sancționarea liderilor de șa Minsk, autoritățile cipriote insistând ca mai întâi UE să adopte sancțiuni contra guvernului Turciei și abia apoi - împotriva guvernului din Belarus.

Un moment inedit a fost acela când Von der Leyen, fost ministru în Guvernul German, a amintit voalat de problema conductei Nord Stream 2, în contextul otrăvirii opozantului rus Alexei Navalnii. Aceasta a spus că atitudinea Rusiei este clară și nicio conductă nu va schimba această atitudine, indicând nevoia de reconsiderare a relațiilor statelor membre ale UE cu vecinul de la Răsărit.

UE, între criză și oportunități

Pandemia COVID-19 nu a înlăturat și alte vechi probleme, încă nerezolvate de Uniunea Europeană. Printre acestea se numără migrația, care a avut recent un episod regretabil, și anume, incendiul din tabăra de refugiați Moria din insula grecească Lesbos. Von der Leyen a anunțat în acest context că va propune un nou Pact privind Migrația. Este vorba de un pact bazat pe principiul salvării vieților omenești, dar și pe nevoia de a lega acordarea refugiului de capacitatea de returnare a solicitantului. De asemenea, va fi urmărită o distincție cât mai clară între cei care au nevoie de azil și cei care abuzează de respectivul sistem.

În același timp, Brexit-ul s-a reîntors viguros pe agendă în ultimele săptămâni. Marea Britanie a anunțat că dorește să adopte o legislația ce

va încălca Acordul de Retrageră din UE, convenit acum mai bine de un an. Uniunea Europeană, la rândul său, a protestat vehement acum prin vocea Ursulei Von der Leyen, care a cerut respectarea tratatelor internaționale convenite de ambele părți. Ea a amintit că un viitor acord comercial între cele două entități va depinde de acest fapt.

În finalul discursului, Ursula Von der Leyen a atins și alte probleme de rang intern din Uniune, precum respectarea statului de drept. Ea a anunțat un Raport privind statul de drept din UE, care va fi făcut public de Comisie până la finalul anului și care va analiza starea statului de drept în toate țările UE. Acesta va fi folosit, potrivit Președintei CE, atât cu scop preventiv, pentru a stopa derapajele democratice, cât și pentru a informa un eventual mecanism de condiționare a fondurilor din Noul pachet de redresare de starea statului de drept.

Starea Uniunii Europene în anul 2020 este, așadar, în balanță între consecințele crizei provocate de COVID-19 și oportunitățile oferite de planul de redresare propus de Uniunea Europeană. Deși, în primele luni ale crizei pandemice, unitatea europeană nu a excelat, propunerile de redresare la nivel economic au dat adevărata măsură a solidarității europene. Decizia de a finanța redresarea economică prin bani împrumutați direct de UE este, poate, la fel de istorică precum pandemia în sine. Iar propunerile Comisiei Europene în domeniul tranziției verzi, dar și al tranziției digitale au potențialul de a schimba viețile cetățenilor europeni într-un mod spectaculos. Ursula Von der Leyen a reușit, prin primul său discurs despre Starea Uniunii, să ofere această speranță privind redresarea, un proces susținut de o Uniune Europeană mai unită și mai solidară.

Opiniile exprimate de experți în cadrul editorialelor nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) și al Asociației pentru Politică Externă (APE).

Asociația pentru Politică Externă (APE) este o organizație neguvernamentală angajată în susținerea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană și facilitarea procesului de soluționare a problemei transnistrene în contextul europenizării țării. APE a fost constituită în toamna anului 2003 de un grup proeminent de experți locali, personalități publice, de foști oficiali guvernamentali și diplomați de rang înalt, toți fiind animați de dorința de a contribui cu bogata lor experiență și expertiză la formularea și promovarea de către Republica Moldova a unei politici externe coerente, credibile și eficiente.

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) este o fundație politică social-democrată germană, scopurile căreia sunt promovarea principiilor și fundamentelor democrației, a păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale, dedicându-se dezbaterii publice și găsirii, într-un mod transparent, de soluții social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății. Friedrich-Ebert-Stiftung activează în Republica Moldova din octombrie 2002.